

INFORME- MEMÒRIA 2012

PROGRAMA MUNICIPAL PER A LA DONA
Masia de Can Colom, Plaça Can Colom,1 08902 L'Hospitalet
Telf. 93 298 18 70. Fax 93 298 18 73

<http://www.l-h.es/caid/>

1. Presentació

2. Missió

3. Objectius

4. Cartera de serveis. Programa Municipal per a la Dona

4.1. Àrea assistencial

4.2. Intervenció comunitària

4.3. Docència, formació i servei de documentació

5. Violència de gènere

6. Qualitat

7. Conclusions

1. Presentació

El Programa Municipal per a la Dona (PMD) desenvolupa les polítiques municipals per a la igualtat d'oportunitats entre homes i dones. Aquestes polítiques es fonamenten en el reconeixement de la situació de desigualtat de gènere i tenen la voluntat de promoure la participació activa de les dones en tots els àmbits, així com facilitar canvis socials encaminats a aconseguir l'equitat de gènere.

El PMD disposa del Centre d'Atenció i Informació a la Dona (CAID), on es duu a terme un servei d'atenció individualitzada i en grup destinat a les dones de la ciutat que sol·liciten informació i assessorament amb relació a situacions de desigualtat de gènere.

El PMD està integrat per un equip multidisciplinari de professionals i els seus àmbits d'intervenció es desenvolupen en quatre branques de treball: la intervenció assistencial, la intervenció comunitària, la docència i el servei de documentació.

2. Missió

La missió del PMD és la d'implementar les polítiques municipals d'igualtat d'oportunitats de les dones de L'Hospitalet, a través de serveis d'atenció directa i de projectes dirigits a la comunitat. Amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida de les dones i del seu entorn, fomentant un model de convivència social basat en la no discriminació i l'eradicació d'estereotips sexistes.

3. Objectius

Els objectius estratègics del PMD estan emmarcats en el **Pla d'Actuació Municipal 2011-2015**. El Pla com a eina conceptual i metodològica, defineix, estructura i pauta temporalment les polítiques locals d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones, marcant les línies estratègiques que es regeixen, entre d'altres, pels objectius següents:

- Coordinar l'actuació transversal municipal en relació a les polítiques d'igualtat.
- Potenciar la xarxa associativa de dones de la ciutat per reforçar els mecanismes de participació del teixit associatiu i impulsar el creixement i la consolidació de les associacions.
- Oferir informació a les dones de la ciutat sobre activitats i recursos com a mitjà de dinamització social i personal.
- Oferir atenció individual especialitzada a totes les dones que la sol·liciten per una problemàtica personal derivada de les discriminacions sexistes.
- Dedicar un espai terapèutic de grup a dones que presenten una problemàtica comuna.
- Organitzar activitats comunitàries que afavoreixin la reflexió crítica de les actituds i estereotips sexistes.
- Oferir formació a professionals i col·lectius interessats en el tema específic del gènere.
- Mantenir un espai de referència documental – el Fons de Documentació – en el qual estudiants, professionals i població en general, puguin trobar tot tipus d'informació actualitzada sobre la igualtat d'oportunitats.
- Oferir serveis de qualitat dins els paràmetres de millora contínua.

4. Cartera de serveis del Programa Municipal per a la Dona

- 4.1. Àrea Assistencial.
- 4.2. Intervenció comunitària.
- 4.3. Docència, formació i servei de documentació.

4.1. Àrea Assistencial

Aquest servei es presta com a Centre D'Atenció i Informació a la Dona (CAID), i està adreçat a dones majors d'edat de la ciutat que sol·liciten informació i assessorament en situacions relacionades amb: conflictes i/o ruptures de parella, dificultats en tràmits legals relacionats amb el dret de família, violència de gènere, discriminació

laboral, aïllament social i totes aquelles situacions relacionades en la desigualtat de gènere.

Segons les necessitats, per a cada situació s'estableix un pla d'intervenció personalitzat en el qual s'ofereixen els serveis següents: atenció social individualitzada, atenció psicològica, assessorament jurídic, servei d'atenció a la infància -als fills i filles de les dones que estan ateses al servei- i el servei d'informació i orientació sobre situacions relacionades amb la desigualtat per raó de gènere.

L'equip que presta atenció al CAID està format per professionals de diferents àmbits d'intervenció: treball social, psicologia i servei d'assessorament jurídic.

Dins de l'Àrea assistencial s'han atès, durant el 2012, de forma individualitzada **955** dones. D'aquestes, les que s'han adreçat per primer cop al servei han estat **463**, és a dir el **48,5 %** han sigut noves demandes. A aquestes dades s'han d'incorporar les del servei d'atenció a la infància, concretament als fills i filles de les dones que reben assistència al CAID. Han estat atesos per aquest servei: **50** infants.

En resum, durant el 2012 s'han atès **1.005** persones, dones i els seus fills i filles. En relació a les dones ateses s'ha produït un increment del 1,4 % respecte al 2011.

El nombre total de visites i entrevistes realitzades en aquest període ha estat de **3.734**. d'aquestes el servei d'atenció a la infància ha realitzat **467** (12,4 %) del total. En relació al període anterior s'ha produït un **increment** significatiu del **15 %** en el nombre d'atencions realitzades per part dels diferents professionals.

Atenció social, han estat 782 les dones ateses i s'han realitzat 1.418 intervencions, el que suposa un 37,6 % del total.

Atenció psicològica, en aquest àmbit han rebut atenció el 24,3 % de les dones que han requerit els serveis del CAID.

Assessorament jurídic, han estat 493 dones les que han estat ateses per aquest servei, el que suposa un 51 % del total de dones.

Tal com s'ha indicat, les situacions que s'atenen estan relacionades principalment amb conflictes i/o ruptures de parella, dificultats en tràmits legals relacionats amb el dret de família, violència de gènere, discriminació laboral, aïllament social, etc. Les diferents dimensions de les situacions requereixen d'una intervenció interdisciplinària i per tant una persona pot rebre més d'un tipus d'atenció.

El Servei d'infància s'emmarca dins del Pla per a la Igualtat de Gènere en matèria de prevenció i tractament de la violència contra les dones. L'objectiu d'aquest servei és l'afavoriment de conductes i estils educatius, que puguin ajudar a les mares i els fills i filles que han patit violència a la llar a afrontar les situacions de conflicte, eradicant d'elles i d'ells el model de conducta violenta.

Durant l'any 2012 s'han obert 50 nous casos d'infants. S'han realitzat un total de **416** sessions amb els infants i adolescents i 395 amb les mares, ateses conjuntament amb els seus fills i filles o individualment.

Taula 1. Relació de dones ateses i entrevistes realitzades segons tipus d'atenció.

	Nº de Dones ateses	Nº Entrevistes
Atenció Social	782	1.459
Atenció Psicològica	304	1.169
Assessorament Jurídic	493	672
At. Servei d'infància (*)	50	467
Total (**)	955	3.767

(*) Fills i filles de Dones en situació de violència de gènere.

(**) Una mateixa Dona pot rebre diferents tipus d'atenció.

L'atenció en grup és una modalitat d'intervenció terapèutica que facilita la comunicació i la socialització dels problemes. La intervenció terapèutica grupal fa possible la incorporació d'eines per afrontar els conflictes. Aquesta atenció està dirigida a dones que han fet consultes al CAID i presenten una problemàtica comuna. A l'any 2012, arrel de

l'avaluació positiva del període anterior, s'han portat a terme 6 grups terapèutics, i 1 d'ajuda mútua, el que ha suposat un increment del 65 % respecte al 2011. La participació ha estat de 72 dones.

4.2. Intervenció Comunitària

La intervenció comunitària es defineix pel desenvolupament de projectes de prevenció i promoció adreçats a col·lectius específics, i que es desenvolupen en dos línies de treball bàsiques:

La preventiva i formativa dins **l'àmbit educatiu**, amb un seguit d'activitats pedagògiques dirigides a la comunitat educativa, amb la finalitat de reforçar els continguts, procediments i actituds en referència a la prevenció de les desigualtats per raó de gènere.

I la línia de treball de promoció, orientada a aconseguir una major presència i participació social de les dones, i alhora, prevenir situacions de desigualtat adreçada al **moviment associatiu** de dones, entitats de la ciutat i la **ciutadania en general**.

En el marc de les actuacions dirigides a prevenir les desigualtats de gènere, el Programa Municipal per a la Dona desenvolupa des de l'any 1992 un programa d'activitats pedagògiques dirigides a la comunitat educativa. Al 2007 i amb l'objectiu específic de treballar per a la prevenció de les conductes abusives entre els joves, el PMD va posar en marxa el projecte "*Bons Tractes*" que es desenvolupa des d'aleshores als instituts de secundària i centres educatius de la ciutat.

Dins aquest marc, i durant l'any 2012 el PMD ha dut a terme el taller: "*Desenvolupa la teva intel·ligència emocional: ni cavallers ni princeses*". Els objectius específics del taller són: potenciar la consciència emocional, adquirir un major coneixement de les emocions, observar com la manca de regulació emocional està implicada en la realització de conductes abusives, així com qüestionar l'ús de la violència com a estratègia d'afrontament dels conflictes.

Al llarg del 2012 s'han realitzat **21 tallers** en **7 centres educatius**, i han participat més de **460 nois i noies** de 14 a 16 anys.

El PMD articula un Programa de suport tècnic adreçat a les associacions, grups de dones i entitats ciutadanes, amb la finalitat d'afavorir iniciatives ciutadanes que promoguin la participació i el debat en matèria de gènere a través de: convenis de col·laboració i subvencions, cursos de formació en gestió associativa, "col·loquis", xerrades i conferències, *vídeo fòrums*, tallers monogràfics, etc.

Dirigits també a la ciutadania en general, el PMD organitza diferents activitats; exposicions, xerrades, actes commemoratius, etc; que orientades des de la perspectiva de gènere tenen la finalitat de fomentar el debat i contribuir als objectius del PMD.

Els treballs de prevenció sensibilitzen la població sobre les discriminacions de gènere. Les actuacions de promoció fan visible la necessitat de crear un nou model de societat en el qual les dones i els homes se situïn en condicions d'igualtat d'oportunitats.

Dins d'aquest àmbit les actuacions programades i dutes a terme el 2012 han estat:

Accions pel foment de les relacions igualitàries i prevenció de la violència de gènere. Xerrades, exposicions, tertúlies, vídeo fòrums, xerrades jurídiques, etc. En aquest apartat s'inclouen també les accions dins del Pla d'intervenció Integral com és l'Urban del barri de Gornal. Així com accions específiques en relació a la commemoració del Dia Internacional de la Dona i del Dia Internacional per l'Eradicació de la Violència Masclista.

En total s'han realitzat **103** accions amb una participació de més de **3.360** persones.

Tallers d'habilitats socials sobre temes concrets i amb l'objectiu d'afavorir la reflexió i el qüestionament dels estereotips socials que contribueixen a la discriminació per raó de gènere. Durant l'any 2012 s'han realitzat **9** amb un total de **35 sessions** i la participació de **139 dones**.

Intervenció en els mitjans de comunicació local, com són la Ràdio i la Televisió i l'actualització d'informació en la pàgina web del PMD.

La xarxa associativa de dones de la ciutat està conformada per 12 associacions, i/o grups de dones; participen també les vocalies de dones de diverses associacions de veïns i veïnes. Des del PMD es manté una relació continuada i de col·laboració amb la xarxa associativa de dones per treballar conjuntament sobre propostes de temes relacionats en les discriminacions de gènere.

La xarxa associativa de dones participa activament en les iniciatives de sensibilització i prevenció, així com en la preparació de les accions relacionades amb el Dia Internacional de la Dona i el Dia Internacional per l'Eradicació de la Violència Masclista.

Durant el 2012, les entitats i associacions de dones de la ciutat que formaven part del Consell de Dones s'han incorporat al Consell Municipal de Serveis Socials com a Taula Sectorial de la Dona, restant dissolt el Consell de Dones.

4.3. Docència, formació i servei de documentació

Docència. -

El PMD ofereix formació especialitzada en temes de gènere dirigida, per un costat, a professionals d'organismes i institucions públiques i privades que ho sol·licitin, i per un altre, pràctiques acadèmiques per a estudiants d'ensenyament secundari i universitari.

L'objectiu de la formació especialitzada adreçada a professionals és contribuir a la millora de la capacitat professional i/o formació d'aquests col·lectius introduint la perspectiva de gènere en els seus coneixements i experiències.

Durant aquest exercici s'han realitzat **6** activitats formatives per a professionals, jornades, tallers, etc., a les quals han assistit un total de **188** participants.

Destacant entre els assistents, professionals de serveis socials, del Programa de Protecció a la Víctima de la Facultat de Dret.,

formadores en cursos de Formació Ocupacional, així com estudiants de Màster Internacional en Gestió de Serveis.

Respecte al programa **d'estudiants en pràctiques**, aquest es coordina amb els centres docents. L'objectiu és fer participar l'alumnat en les activitats del PMD, per tal de formar-los en temes relatius a perspectiva de gènere i que ho puguin aplicar a la seva carrera professional.

Durant l'any 2012 han realitzat les pràctiques al PMD **3** estudiants: 2 de Llicenciatura de Psicologia, 1 de secundària d'Integració social, a més de 2 de la carrera judicial. El total d'hores de pràctiques ha estat de **920h**.

Servei de documentació.-

Servei que recopila, tracta, difon i posa a disposició de la ciutadania informació i documentació especialitzada en Dona i Gènere, a més de les activitats al voltant del llibre: club de lectura, presentacions de llibres, tallers literaris, etc.

La col·lecció del PMD compta amb 2.651 llibres, a més de la col·lecció de fullets i els 77 títols de revistes, més de 400 materials multimèdia (audiovisuals CD, DVD), i un ampli nombre de pòsters.

Pel que fa al servei de consultes i préstecs, durant l'any 2012 s'han atès **471** usuaris/àries, s'han fet **426** demandes de préstecs i 26 consultes externes. La majoria de material prestat han estat monografies i material audiovisual.

5. Violència de Gènere

La violència de gènere és un fenomen estructural ja que està profundament arrelat al nostre sistema social, basat en les relacions de desigualtat entre dones i homes. No és un problema de dones, sinó de tota la societat i que, per tant, s'ha d'involucrar i trobar la solució amb tota ella.

La violència de gènere adopta múltiples formes (violència física, violència psíquica, violència sexual,...) i es manifesta en els diferents

àmbits (en la parella, en la família, en el món laboral, en la societat,...).

Per tant, des del PMD es veuen com imprescindibles les accions de sensibilització i de prevenció de la violència de gènere i de foment de la igualtat entre homes i dones. Són accions adreçades a totes les dones de la ciutat i a tota la població, incidint molt especialment en la població jove per tal d'evitar relacions abusives i aconseguir uns nous models basats en l'equitat i el respecte a la diferència.

Per una altra part, el PMD desenvolupa accions de detecció i d'assistència a les víctimes de violència de gènere. Aquestes accions busquen donar la millor resposta a les dones que han sofert violència de gènere, aconseguint la màxima personalització e incidint en l'atenció als menors i a les dones especialment vulnerables, fent visible les diferents formes de violència de la qual pot ser objecte per la seva condició de dona i maximitzant el treball en xarxa.

Aquesta intervenció personalitzada ha de tenir en compte les necessitats pròpies e individuals de cada dona i els seus fills i filles, promovent per a elles respostes integrals i sostenibles, donades les diferents situacions de cadascuna de les dones.

S'aprecia menys risc de sofrir violència de gènere quan existeix un major grau d'autonomia en la dona, de redefinició dels rols de gènere en la parella i una major xarxa social. El procés de la dona per a sortir de les situacions de violència es veu afavorit per l'enfortiment de la dona a través de l'ajuda psicològica, la xarxa social, la separació de l'agressor, la formació i l'ocupació, sempre deixant que ella mateixa sigui la que decideixi.

Les dones que han passat per un procés de recuperació solen mantenir-se en la presa de decisions realitzada, quant a no tornar amb l'agressor, no intentar parar el procés judicial si ho han iniciat i recuperen les capacitats per viure i gestionar la seva vida.

De les dones ateses al servei, el **31 %** ha registrat algun tipus d'indicador de violència. I d'aquestes en el **46 %** de les situacions

està identificada com violència psicològica i el **34 %** com física i psicològica.

Durant el 2012 s'han incrementat en un **62,5 %**, respecte l'any 2011, les situacions de dones i llurs fills i filles que han estat ateses en serveis especialitzats d'acolliment i reparació per a dones en procés de recuperació i que requereixen un espai de protecció a causa de la situació motivada per la violència masclista.

6. Qualitat

Tal i com s'indica en l'apartat 3 d'aquest informe-memòria, un dels objectius estratègics és la qualitat i la millora contínua. Per aquesta raó, des del PMD es demana l'opinió mitjançant enquesta de satisfacció per tots els serveis que es presten. Com a indicador general, el paràmetre mínim a assolir és de 7 punts sobre 10, per qualsevol de les intervencions i accions que es porten a terme.

En relació a les diferents àrees i accions realitzades, el resultat global ha estat d'una mitja de **8,84** punts. Totes les àrees d'intervenció han obtingut un resultat per sobre del 8,25, destacant la intervenció assistencial individual amb un **9,25**.

7. Conclusions

El context de crisi actual suposa l'augment de la feminització de la pobresa, ja que les polítiques d'ajustament econòmic sempre han generat majors desigualtats i, per suposat, més pobresa. Per tant, aquesta conjuntura econòmica i social ha fet que moltes dones entrin en una situació d'exclusió social i, per tant, es facin més difícils els processos de canvi per poder resoldre els problemes que les dones vénen a consultar.

Les dones són les que més s'han beneficiat dels avanços en l'Estat del Benestar i, per tant, són qui més poden tenir el risc de perdre aquells èxits en termes d'equitat assolits fins al moment. Si les retallades ja estan afectant a sectors com l'Ensenyament obligatori o la Sanitat, és de preveure la desaparició de les agendes polítiques i

dels pressupostos públics d'altres serveis no obligatoris però que són clau per a la igualtat d'oportunitats entre homes i dones i per a que les dones puguin desenvolupar les seves capacitats personals i prendre decisions sense les limitacions imposades pels rols tradicionals en funció del sexe, com són les llars d'infants i centres per a persones dependents.

Per una altra banda, si analitzem la demanda de les usuàries del CAID, aquesta està relacionada amb temes de parella i família. Una de les manifestacions més cruenta de les desigualtats és la violència de gènere, exercida la majoria de vegades com a element per perpetuar el poder en una relació de parella. Cal doncs apuntar que del total de dones que han estat ateses al CAID durant l'any 2012, el 31% aquestes presenten algun tipus de violència.

Des del PMD es considera fonamental el manteniment de recursos, tant directes com indirectes, per a les usuàries i que no es redueixi el nombre dels centres d'atenció especialitzats- cosa que ja s'està produint en alguns municipis - per tal que es pugui desenvolupar de forma adequada un treball d'atenció a les dones que pateixen la discriminació per raó de gènere, i fer possible un canvi social malgrat la situació de crisi econòmica i empobriment de l'Estat del Benestar.

La igualtat d'oportunitats efectiva i real entre dones i homes és una necessitat i un repte per a la nostra societat, un valor en comú i un condicionant per assolir objectius de creixement personal, ocupació i cohesió social, tant necessaris en el moment actual.

D'altre costat, la **intervenció comunitària** del PMD s'articula al voltant de col·lectius i projectes específics, com ara el moviment associatiu, el col·lectiu jove o el món educatiu, però també proposa activitats obertes a la ciutadania en general. S'ha de dir que el treball comunitari és per definició lent i que només es pot valorar amb perspectiva, és a dir, a llarg termini. Ha de ser, per tant, una aposta continuada i sostinguda en el temps.

Durant l'any 2012, pel que fa al Programa "Bons Tractes", projecte que se centra en la prevenció de les relacions abusives, especialment dirigit a l'alumnat dels centres de secundària, el nombre de centres que han sol·licitat participar en el programa ha estat de 7, amb una

participació de quasi 500 alumnes i molt bona valoració per part tant de l'alumnat com del professorat.

S'han consolidat les activitats dutes a terme pel projecte "Equitat de Gènere" dins del projecte interàrees "Urban Gornal", tant el taller de llarga durada *Salut i Cos*, com les *Caminades*. Així mateix, s'ha continuat la proposta de "Torn de Paraula" i l'establiment de tallers de curta durada.

Pel que fa a les activitats adreçades a les entitats de dones i la ciutadania en general, s'observa un cert augment de participants respecte l'any anterior. Tot i això, un repte pel PMD és arribar amb major fluïdesa a la població jove amb hàbits de participació lligats a les xarxes socials; twitter, facebook, whatsapp, blogs, pàgines web especialitzades, etc., i que interactuen i es comuniquen també amb les institucions a través d'aquestes eines tecnològiques.

RESUM DADES 2012 PMD

1. Àrea Assistencial

1.1. Atenció individual:

- Dones ateses: 955
- Atencions individuals realitzades: 3.767
- Atencions socials: 1.459
- Atencions psicològiques: 1.169
- Atencions d'assessorament jurídic: 672
- Atencions psicosocials específiques per a fills i filles de mares en situació de violència: 467
- Acolliments urgents: 37

1.2. Atenció grupal:

- Nombre de grups:7
- Dones ateses:72
- Tipologia de grups:
 - o Dones joves en situació de conflicte o que han patit violència.
 - o Dones que estan o han patit situacions de violència per part de les seves parelles.
 - o Ruptura de parella.
 - o Desenvolupament i creixement personal.

2. Intervenció Comunitària

2.1. Activitats co-educatives:

- Tallers i accions: 24
 - o Desenvolupa la teva intel·ligència emocional.
 - o Igualtat d'oportunitats.
 - o La veritable història de Catwoman.
- Nois i noies participants:461
- Nombre de centres educatius que han participat:10

2.2. Activitats de promoció i participació de les dones:

- Nombre de tallers, xerrades, activitats de dinamització comunitària: 120 accions
- Nombre de dones participants:3.473 participants
- Nombre d'entitats i associacions que han participat:18

3. Docència, formació i servei de documentació:

3.1. Docència:

- Nombre d'estudiants en pràctiques: 3 estudiants
- Hores de formació per a alumnes de pràctiques: 920 h
- Facultats i estudis: Psicologia UB, Postgrau de Violència de Gènere URLL, Integració Social IES Vilumara, Escola del Consejo General del Poder Judicial.

3.2. Formació:

- Nombre d'accions formatives adreçades a professionals: 6
- Nombre de participants: 188
- Nombre d'institucions i/o facultats sol·licitants: 5
- Temàtiques de la formació:
 - o Intervenció en situacions de violència de gènere
 - o Igualtat d'oportunitats
 - o Protecció a la víctima

3.3. Servei de documentació:

- Nombre de consultes ateses: 471
- Nombre de referències de materials, llibres i material multimèdia específic: 3.152